

Академија струковних студија Западна Србија
Одсек Ваљево
Ул. Вука Караџића 3а, тел/факс 014/224-735, 232-644
<https://va.akademijazs.edu.rs/> e-mail: info@vipos.edu.rs

Студијски програм
мастер струковних студија
Примењена економија
(са два модула Маркетинг и менаџмент и Финансије,
рачуноводство и јавна управа)

јун, 2023.

Студијски програм
мастер струковних студија
Примењена економија
(са два модула Маркетинг и менаџмент и Финансије, рачуноводство и
јавна управа)

1. Назив и циљеви студијског програма

1.1. Назив студијског програма

Примењена економија (са два модула Маркетинг и менаџмент и Финансије, рачуноводство и јавна управа).

1.2. Циљеви студијског програма

Циљеви мастер студијског програма Примењена економија (са два модула Маркетинг и менаџмент и Финансије, рачуноводство и јавна управа) усмерени су на развој и унапређење знања, вештина и компетенција за обављање аналитичких, саветодавних и управљачких послова високог степена сложености у области примењене економије а у складу са захтевима савременог пословног окружења кога одликују сталне промене и иновације, нови пословни алати, велика конкуренција и економија заснована на информацијама.

Посебан акценат у креирању циљева програма стављен је на оспособљавање за разноврсне и брзо мењајуће послове и нове задатке који се појављују у привредним друштвима, јединицама јавне управе и локалне самоуправе у контексту убрзаних друштвених, тржишних и технолошких промена, информатизације и дигитализације пословања.

Ради постизања постављених циљева у настави се користе разноврсне методе: предавања, вежбе, дискусије, студије случаја, симулације, примена информационих технологија и специјализованих софтвера, радионице, самостална истраживања, игре улога, израда и презентација пројектних задатака и др.

Циљеви и задаци студијског програма су у потпуности усаглашени са основним задацима и циљевима Академије а то су повећање квалитета образовања и ефикасности студија, и унапређивање наставних планова и програма у складу са реалним потребама тржишта рада и целоживотног образовања.

Циљеви модула *Маркетинг и менаџмент* су стицање знања, вештина и компетенција за:

- Препознавање маркетинг проблема и изналажење адекватних маркетинг стратегија како би се обезбедила што боља тржишна позиција и конкурентност
- Аргументовање неопходности развијања дугорочних односа са купцима и овладавање стратегијама и тактикама менаџмента односа са финалним потрошачима и пословним купцима.
- Истраживање у сврху планирања, планирање, реализацију и контролу активности интегрисаних маркетиншких комуникација предузећа и институција у циљу постизања пословног успеха.
- Оспособљавање за организовање и вођење новог предузетничког подухвата.

- Овладавање кључним активностима логистике (транспорт, залихама, складиштењем, логистичким информационим системима и софтверима).
- Примену поступка брендирања, креирање карактеристика бренда, елемената идентитета, развој и примену брендирања
- Укључивање привредних субјеката на међународно тржиште, организовање и спровођење комплетног извозног/увозног посла.
- Примену основних принципа и техника израде графичких садржаја кроз употребу савремених графичких софтверских алата.
- Примену стручних знања, техника и метода у процесима планирања, организовања, вођења и контроле послова.

Циљеви модула *Финансије, рачуноводство и јавна управа* су стицање високо специјализованих стручних знања и практичних вештина неопходних за:

- Примену инструмената оперативног и стратешког контролинга,
- Пословну анализу привредних субјеката и примену напредних техника и методологија у пословној анализи,
- Самостално или тимско обављање рачуноводствених послова у привредним субјектима,
- Примену механизма управљања ризицима и интерну контролу,
- Овладавање методама и техникама корпоративног финансијског управљања,
- Прикупљање и дистрибуцију јавних средстава како на националном тако и на локалном нивоу,
- Препознавање најважнијих категорија криминалних радњи које могу имати утицаја на финансијске и нефинансијске извештаје,
- Спровођење финансијског управљања и контроле,
- Издавање и секундарно трговање дигиталном имовином,
- Овладавање процесима спровођења разних врста осигурања,
- Спровођење адекватне стратегије управљања финансијским ризицима и ризицима одрживости
- Савремени приступ међународном пословању,
- Спровођење примењених истраживања у области финансија, рачуноводства и јавне управе,
- Предузетничко деловање и обављање руководећих послова.

Циљеви студијског програма усклађени су са европским простором високог образовања (*EHEA*), Законом о високом образовању и савременим и брзо растућим захтевима тржишта рада у области примењене економије, као и са захтевима НОКС-а.

2.Врста студија и исход процеса учења

2.1. Врста студија

Мастер струковне студије (МСС) - студије другог степена високог образовања.

2.2. Исходи процеса учења

Успешност студија манифестује се у исходима образовања, који дефинишу знања и вештине студента након одређеног нивоа струковног образовања.

На крају студија, студент студијског програма *Примењена економија* стиче следеће опште способности:

- Анализе, синтезе и предвиђања решења проблема у области примењене економије

- Овладавања методима, поступцима и процесима истраживања у области примењене економије
- Употребе информационо комуникационих технологија
- Развоја критичког и самокритичког мишљења и приступа раду
- Примене знања у пракси
- Развоја комуникационих способности за сарадњу са ужим социјалним и међународним окружењем уз поштовање професионалне етичности

Савладавањем студијског програма студент стиче следеће предметно-специфичне способности:

- Темељно познавање и разумевање примењене економије
- Решавања конкретних проблема уз употребу научних метода и поступака
- Повезивања основних знања из различитих области примењене економије и њихове примене
- Праћења и примене новина у области примењене економије
- Развоја вештина и спретности у употреби знања у области примењене економије
- Употребе информационо-комуникационих технологија у овладавању знањима у области примењене економије.

На модулу Маркетинг и менаџмент студент ће бити способљен да:

- Анализира тржишне могућности, креира маркетинг стратегију и маркетинг план
- Креира план и реализује процес управљања дугорочним односима са купцима
- Планира и примењује поједине алате интегрисане маркетиншке комуникације
- Израђује и реализује бренд стратегију и управља вредностима бренда
- Процењује различите стратегије уласка на међународно тржиште и доноси одлуке у конкретним пословним ситуацијама
- Идентификује и оцењује пословни потенцијал предузетничке идеје, покреће и води предузетнички подухват
- Дефинише и процењује успешност примене модела интегрисаних менаџмент система.
- Израђује и користи мултимедијалне презентације у пословању
- Примењује знања, технике и методе у процесима планирања, организовања, вођења и контроле послова

На модулу Финансије, рачуноводство и јавна управа студент ће бити оспособљен да:

- Израђује извештаје о пословању уз примену инструмената оперативног и стратешког контролинга (*ABC costing, BSC*)
- Анализира финансијски положај и ефикасност пословања и препоручи мере за побољшање пословних перформанси привредног субјекта
- Примењује рачуновдствену регулативу и саставља финансијске извештаје привредних субјеката
- Користи апликативни софтвер за решавање конкретних проблемских задатака из области управљања ризицима и интерне контроле
- Обавља финансијске послове у институцијама надлежним за прикупљање и дистрибуцију јавних средстава
- Примени професионални скептицизам у борби против превара и лажног финансијског и нефинансијског извештавања
- Учествоје у увођењу система финансијског управљања и контроле
- Процени могуће начине финансирања међународног посла и осигурања од ризика
- Имплементира националну и међународну регулативу из области осигурања и спроводи процедуре осигурања

- Обавља послове физичких и правних лица на дигиталном тржишту
- Управља финансијским ризицима у инвестиционом одлучивању и ризицима одрживог пословања у дигиталној економији,
- Покрене и води предузетнички подухват.

3. Стручни назив

Струковни мастер економиста (Струк. маст. екон.)

4. Услови за упис на студијски програм

Студенти се уписују у складу са расположивим просторним, кадровским и техничко-технолошким могућностима, до броја утврђеног у Уверењу о акредитацији, односно Дозволи за рад.

Мастер струковне студије Примењена економија може уписати лице које је завршило основне академске или струковне студије и остварило најмање 180 ЕСПБ бодова, односно лице које је завршило основне студије више школе у најмањем трајању од три године и остварило најмање 180 ЕСПБ бодова, по Закону који је важио пре ступања на снагу Закона о високом образовању. Комисија за упис на мастер струковне студије може да дефинише и додатне услове за упис у смислу неопходности да кандидат поседује претходно стечене компетенције за упис на студијски програм.

Упис на мастер струковне студије врши се на начин и по поступку прописаним Конкурсом који расписује председник Академије, на предлог Наставно-стручног већа Академије, за одређену школску годину у складу са Законом о високом образовању и Уверењем о акредитацији. Конкурс се објављује на интернет страници Академије/Одсека Ваљево.

Мерила за утврђивање редоследа за упис кандидата на мастер струковне студије Примењена економија су просечна оцена на завршеним основним академским или струковним студијама (закружена на две децимале) и дужина студирања, тако да предност приликом уписа имају кандидати са вишом просечном оценом на завршеним основним академским или струковним студијама. У случају да два кандидата имају исту просечну оцену предност има кандидат који је у краћем року завршио основне академске или струковне студије. Редослед кандидата за упис утврђује се на основу опште просечне оцене остварене на основним академским или струковним студијама.

Кандидати који су завршили основне струковне студије, студенти и дипломци специјалистичких струковних студија који су диплому стекли на Академији/Одсеку Ваљево не полажу квалификациони пријемни испит. Поред ових кандидата, квалификациони пријемни испит не полажу ни кандидати који су завршили академске или струковне студије првог степена или започели академске или струковне студије другог степена у другој високошколској установи из области које се изучавају на Академији/Одсеку Ваљево и на коју кандидат конкурише. Кандидати за упис који не поседују претходно стечене компетенције за упис на студијски програм Примењена економија, полажу квалификациони пријемни испит.

Комисију за упис и спровођење квалификационог пријемног испита именује Наставно-стручно веће Академије. Комисија се састоји од пет чланова: руководиоца мастер струковних студија Одсека Ваљево, три професора струковних студија Одсека Ваљево и дипломираног правника Одсека Ваљево. Послови Комисије су организација, припрема и спровођење квалификационог пријемни испит и сопштавање резултата. Комисији у раду помажу и запослени из стручних служби Одсека Ваљево.

Комисија за упис саставља ранг листу кандидата за упис на мастер струковне студије Примењена економија. На утврђени редослед на ранг листи кандидат може поднети приговор Комисији за упис у року од два дана од дана објављивања ранг листе. Комисија за упис Решењем одлучује по

приговору кандидата у року од 24 часа од дана подношења. Против одлуке Комисије кандидат може изјавити жалбу председнику Академије у року од 24 часа од пријема решења. Председник Академије решава по жалби, у року од 24 сата од улагања жалбе. Одлука Председника Академије у поступку спровођења Конкурса је коначна.

По окончању поступка по евентуалним приговорима, односно жалбама кандидата објављује се коначна ранг листа са редоследом кандидата за упис на мастер струковне студије Примењена економија.

Право на упис имају и кандидати који су започели мастер струковне студије на другој високошколској установи у истој или сродној области, а испуњавају критеријуме и услове уписа дефинисане Правилником о мастер студијама.

Уписни рок почиње по објављивању коначне ранг листе и траје најдуже две недеље. Студент се уписује на мастер струковни студијски програм у статусу студента који сам финансира своје школовање, односно у статусу буџетског студента у складу са Одлуком Владе РС о броју буџетских студената који се за школску годину могу уписати на терет буџета, уколико Влада РС такву Одлуку донесе. Висину школарине за самофинансирајуће студенте утврђује Савет Академије на предлог Наставно-стручног већа Академије. Уписом на студијски програм мастер струковних студија Примењена економија на начин прописан Правилником о студијама и Правилником о мастер струковним студијама кандидат стиче статус студента мастер струковних студија. Права и обавезе студента регулисана су Законом о високом образовању, Статутом Академије, Правилником о студијама и Правилником о мастер струковним студијама.

5. Листа обавезних и изборних предмета са оквирним садржајем

– 5.1. Распоред предмета по семестрима и годинама студија за мастер струковне студије

Табела 5.16. Распоред предмета по семестрима и годинама студија за мастер струковне студије студијски програм **ПРИМЕЊЕНА ЕКОНОМИЈА**

Редни број	Шифра	Назив	Сем.	Активна настава				Ост.	ЕСПБ	Обавезни/ Изборни	Тип предмета
				П	В	ДОН	СТИР/ ПИР				
Модул МАРКЕТИНГ И МЕНАѢМЕНТ											
ПРВА ГОДИНА											
1.	ВМ4 ПРБ	Предузетнички бизнис	1	2	1	2			6	Обавезни	АО
2.	ВМ4 ОПИ	Основе примењених истраживања	1	2	0	2			6	Обавезни	АО
3.	ВМ4 КОН	Контролинг	1	3	2	0			8	Обавезни	СА
4.	ВМ4 ИМК	Интегрисане маркетиншке комуникације	1	3	2	3			10	Обавезни	СА
5.	ВМ4 БМЕ	Бренд менаѢмент	2	3	2	2			9	Обавезни	СС
6.	Изборни предмет у 2. семестру		2							Изборни	
	ВМ4 ЛИД ВМ4 УМЛ	Лидерство Управљање маркетинг логистиком		4	2	2			10		СА
7.	Изборни предмет у 2. семестру		2							Изборни	
	ВМ4 ПГМ ВМ4 МОК	Пословна презентација, графика и мултимедија МенаѢмент односа са купцима		3	2	1			8		СА
8.	ВМ4 ПР1	Стручна пракса 1	2	0	0	0		6	3	Обавезни	СА

Укупно часова (предавања/вежбе + ДОН/ остали часови) и бодови на години				20	11	12		6	60		
Укупно часова активне наставе на години				43							
ДРУГА ГОДИНА											
9.	ВМ4 ПАН	Пословна анализа	3	3	2	1			8	Обавезни	СС
10.	ВМ4 МЕП	Међународно пословање	3	2	2	2			7	Обавезни	СА
11.	Изборни предмет у 3. семестру		3								
	ВМ4 ИМС ВМ4 УИК	Интегрисани менаџмент системи Управљање ризицима и интерна контрола		3	2	3			8	Изборни	СА
12.	ВМ4 ПР2	Стручна пракса 2	3	0	0	0		6	3	Обавезни	СА
13.	ВМ4 ПМС	Примењене маркетинг стратегије	4	3	1	2			7	Обавезни	СА
14.	ВМ4 ИПО	Информациони системи у пословном одлучивању	4	2	1	1			6	Обавезни	СА
15.	ВМ4 ПИР	Примењени-истраживачки рад	4	0	0	0	10		10	Обавезни/ Изборни	СА
16.	ВМ4 РАД	Завршни мастер рад	4	0	0	0		10	11	Обавезни/ Изборни	СА
Укупно часова (предавања/вежбе + ДОН/ остали часови) и бодови на години				13	8	9	10	16	60		
Укупно часова активне наставе на години				40							
Укупно часова активне наставе, остали часови и бодова за све године студија				105					120		
Модул ФИНАНСИЈЕ, РАЧУНОВОДСТВО И ЈАВНА УПРАВА											
ПРВА ГОДИНА											
1.	ВМ4 ПРБ	Предузетнички бизнис	1	2	1	2			6	Обавезни	АО
2.	ВМ4 ОПИ	Основе примењених истраживања	1	2	0	2			6	Обавезни	АО
3.	ВМ4 КОН	Контролинг	1	3	2	0			8	Обавезни	СА
4.	ВМ4 РМП	Рачуноводство за мала и средња предузећа	1	3	2	3			10	Обавезни	СА
5.	ВМ4 КФИ	Корпоративне финансије	2	3	2	2			9	Обавезни	СС
6.	Изборни предмет у 2. семестру		2								
	ВМ4 ЈФИ ВМ4 КИП	Јавне финансије Крипто-имовинско пословање		4	2	2			10	Изборни	СА
7.	Изборни предмет у 2. семестру		2								
	ВМ4 ФИК ВМ4 МРО	Финансијска контрола Менаџмент ризика и осигурање		3	2	1			8	Изборни	СА
8.	ВМ4 ПР1	Стручна пракса 1	2	0	0	0		6	3	Обавезни	СА
Укупно часова (предавања/вежбе + ДОН/ остали часови) и бодови на години				20	11	12		6	60		
Укупно часова активне наставе на години				43							
ДРУГА ГОДИНА											
9.	ВМ4 ПАН	Пословна анализа	3	3	2	1			8	Обавезни	СС
10.	ВМ4 МЕП	Међународно пословање	3	2	2	2			7	Обавезни	СА
11.	Изборни предмет у 3. семестру		3							Изборни	
	ВМ4 ИМС ВМ4 УИК	Интегрисани менаџмент системи Управљање ризицима и интерна контрола		3	2	3			8		СА
12.	ВМ4 ПР2	Стручна пракса 2	3					6	3	Обавезни	СА
13.	ВМ4 ФОР	Форензичко рачуноводство	4	3	1	2			7	Обавезни	СА
14.	ВМ4 ИПО	Информациони системи у пословном одлучивању	4	2	1	1			6	Обавезни	СА
15.	ВМ4 ПИР	Примењени-истраживачки рад	4	0	0	0	10		10	Обавезни/ Изборни	СА
16.	ВМ4 РАД	Завршни мастер рад	4	0	0	0		10	11	Обавезни /Изборни	СА
Укупно часова (предавања/вежбе + ДОН/ остали часови) и бодови на години				13	8	9	10	16	60		
Укупно часова активне наставе на години				40							
Укупно часова активне наставе, остали часови и бодова за све године студија				105					120		

5.2. Оквирни садржај предмета

Детаљни садржај предмета дат је у Књизи предмета.

6. Начин извођења студија и потребно време за извођење појединих облика студија

Студије на овом студијском програму трају две године, односно 4 семестара са обимом од 120 ЕСПБ бодова.

Студијски програм се састоји од предмета у тачки 5. За сваки предмет планирано је укупно потребно време за које просечан студент треба да обави све предиспитне обавезе и положи испит, изражено у ЕСПБ бодовима (1 бод представља максимално 30 часова рада студента на свим активностима везаним за савладавање градива укључујући све облике провере знања). Начин остваривања предиспитних обавеза и стицања ЕСПБ бодова утврђени су наставним планом и акредитацијом мастер струковних студија Примењена економија.

На почетку школске године студент уписује обавезне и изборне предмете тако да збир бодова уписаних предмета у школској години износи 60, што одговара просечном укупном ангажовању студената у обиму 40-часовне радне недеље (студент је ангажован у наставном процесу као и сваки запослени радник, тј. 8 часова дневно, 5 дана недељно, што укупно износи 40 часова).

Студент који није остварио 37 ЕСПБ бодова поново уписује исту годину студија. Студент стиче право уписа у другу годину мастер струковних студија у статусу самофинансирања ако оствари најмање 37 ЕСПБ бодова из прве године студија. Студент прве године студија који у текућој школској години оствари најмање 48 ЕСПБ бодова има право да се у наредној школској години финансира из буџета, ако се рангира у оквиру укупног броја студената Одсека Ваљево, чије се студије финансирају из буџета.

Рангирање се врши полазећи од броја остварених ЕСПБ бодова и просечне оцене у претходној години студија, тако да предност приликом уписа наредне године имају студенти са већим бројем остварених ЕСПБ бодова. Рангирање студената врши се за буџетске (у складу са Одлуком Владе РС о броју буџетских студената који се за школску годину могу уписати на терет буџета, уколико Влада РС такву Одлуку донесе) и самофинансирајуће студенте, сваке школске године у току трајања студија.

Академија/Одсек Ваљево организује и изводи студије у току школске године која, по правилу, почиње 1. октобра и траје 12 календарских месеци.

У свакој недељи школске године обавља се само једна од активности:

1. Активна настава (предавања вежбе и друго, сагласно студијском програму) – у даљем тексту: Настава
2. Испитни рок
3. Распуст

Школску годину чине зимски и летњи семестар. Семестар траје 15 недеља. Оба семестра имају по два циклуса наставе.

Сваки циклус наставе састоји се од седам недеља. У шест недеља се изводе предавања и вежбе и други облици наставе, а у седмој недељи по правилу само вежбе и колоквијуми.

У недељи, предвиђеној за полагање колоквијума, студенти испуњавају предиспитне обавезе, понављају неиспуњене предиспитне обавезе и надокнађују пропуштену активну наставу.

Распоред активности по недељама школске године утврђује се Годишњим академским календаром.

Календар за сваку школску годину доноси Наставно-стручно веће Академије, на предлог Наставно-стручног већа Одсека Ваљево који се објављује на сајту и огласној табли, најкасније садам дана пре почетка школске године.

Настава се одвија према утврђеном распореду наставе по радним данима. Распоред наставе садржи податке о врсти студија, години студија, предмету, наставнику који изводи наставу, времену и месту одржавања наставе и друга упуства о настави која су потребна да би је студент могао уредно похађати.

Студије се изводе тако што се сви облици наставе на предмету усклађују, тако да се студенту омогући систематско и континуирано савлађивање садржаја предмета. За реализацију наставе користи се одговарајућа опрема.

Наставник је обавезан да на почетку наставе упозна студенте са циљевима и садржајем предмета, обавезном литературом, организацијом наставе по недељама односно данима, са обавезама студената, предвиђеним облицима предиспитних активности, начина праћења њиховог рада и оцењивања, структуром и садржајем испита, расподелом укупног броја поена, начином формирања коначне оцено и др.

Преглед облика наставе и самосталног рада студената дат је у тачки 6.1.

Активности студента на једном предмету завршавају се полагањем испита. Након полагања испита формира се коначна оцена студента на предмету (тачка 6.2) и студент стиче ЕСПБ бодове тог предмета.

6.1. Облици наставе и самосталног рада студената

На студијском програму остварују се активна настава и остали облици наставе.

Активна настава остварује се кроз: предавања, вежбе, примењени истраживачки рад (ПИР) и друге облике наставе (ДОН). Активна настава остварује се кроз стални контакт студента са наставницима и сарадницима.

1. Предавања су облик активне наставе у коме наставник презентује наставне садржаје предмета студентима. Одржавају се у учионицама. При излагању наставних садржаја наставник користи различита наставна средства као што су: рачунари са видео пројектором, слике, цртежи, стручни часописи, табла, итд. Наставник подстиче активно учешће студента у предавањима кроз постављање питања, анализу и дискусију излаганих садржаја и слично. Похађањем предавања студенти треба да стекну предвиђена теоријска знања која ће касније моћи да примене у пракси. Предавања су обавезна за све студенте и изводе се и у зимском и у летњем семестру у складу са Годишњим академским календаром и Распоредом наставе.

2. Вежбе су облик активне наставе где се увежбавају теме са предавања и стичу одговарајуће практичне вештине. Вежбе се одржавају у учионицама, рачунарским лабораторијама, финансијским и нефинансијским институцијама и јединицама јавне управе и локалне самоуправе.

Специфична питања везана за вежбе обрађена су у описима појединих предмета.

3. Примењени истраживачки рад (ПИР) је облик активне наставе на мастер струковним студијама у коме студент уз консултације са наставницима и сарадницима препознаје, снима (прикупља релевантне податке), анализира и предлаже начин решавања реалног пословног проблема у привредним субјектима и јединицама јавне управе и локалне самоуправе. ПИР се по правилу обавља у привредној или јавној институцији са којом Академија/Одсек Ваљево има закључен уговор, а консултације са ментором за ПИР у Одсеку Ваљево. Предлози проблема за обраду се достављају Катедри за пословну економију и менаџмент, Одсека Ваљево. Катедра доноси одлуку који су проблеми прикладни да се обраде кроз ПИР, који студенти ће их

обрађивати и ко ће бити ментор за ПИР. Катедра формира Комисију за одбрану ПИР-а коју чине ментор за ПИР, председник Комисије, члан и заменик члана. Председник и ментор за ПИР су наставници на струковним студијама у звању професора струковних студија, а члан и заменик члана се именују из реда наставника, сарадника у звању асистента или представника институције у којој кандидат реализује израду ПИР-а. ПИР треба да у потпуности припрема студента за израду и одбрану завршног мастер рада. Комисија за израду ПИР-а је по правилу иста као и Комисија за оцену и одбрану мастер рада. Предлог свог начина решавања проблема студент брани пред Комисијом за одбрану ПИР-а. Именовање Комисије, начин праћења студента, одбрана и оцењивање ПИР-а уређени су Упутством о реализацији ПИР-а.

4. Други облици наставе (ДОН) су облик активне наставе односно вежби које се могу обављати у учионицама, рачунарским лабораторијама и/или у привредним субјектима и јавним институцијама (које се по структури и начину организације разликују од класичних вежби). Други облици наставе имају за циљ да студенти стекну практична знања и вештине и да се настава прилагоди потребама студената, кроз што разноврсније активности.

Консултације у току семестра наставници и сарадници обављају сваке недеље са студентима. Овај облик наставе има за циљ детаљно објашњење тема презентованих и обрађених на предавањима и вежбама и другим облицима наставе. На консултацијама се врши анализа резултата које студент оствари на предиспитним обавезама и на испиту. Консултације обављају наставници и сарадници према распореду утврђеном Распоредом консултација, а према указаној потреби и у додатним терминима. Консултације су по правилу индивидуалне (са једним студентом), а по потреби се могу организовати и у малим групама.

Остали облици студентског рада су менторски рад, самосталан рад и добровољни рад студената у локалној заједници.

1. Менторски рад реализује се, по правилу, за: израду завршног рада, реализацију стручне праксе, реализацију пројектног задатка и по потреби помоћ студенту за успешније савлађивање студијског програма Примењена економија.

Стручна пракса је саставни део курикулума студијског програма Примењена економија. Реализује се у трајању од најмање 180 часова, односно 90 часова по години, у привредним субјектима или јавним институцијама. Стручном праксом студент стиче практична знања, вештине и способности које се односе на области примењене економије које су битне за његову стручну оспособљеност. У реализацији стручне праксе, поред наставника и сарадника Одсека Ваљево, учествују и стручњаци из праксе (из привредних субјеката и јавних институција) у којима студент обавља праксу. Надзор над обављањем стручне праксе врши наставник задужен за стручну праксу. Студент обавља стручну праксу на основу упута који издаје наставник задужен за стручну праксу. Наставник задужен за стручну праксу податке уноси у дневник стручне праксе и индекс.

Завршни мастер рад је завршни рад мастер струковних студија, чијом одбраном студент окончава студије. У завршном мастер раду се, уз сагласност привредног субјекта/институције, решава практични проблем из привредног друштва или јавног сектора. Под проблемом се подразумева и потреба за унапређењем конкретних пословних процеса. Мастер рад се ради у привредној или јавној институцији са којом Академија/Одсек Ваљево има уговор о сарадњи. Тема мастер рада по правилу произилази из успешно одбрањене теме примењеног истраживачког рада (ПИР). Циљеви, исходи, начин заказивања, израде и одбране завршног мастер рада, улоге и одговорности у процесу израде и одбране завршног мастер рада, састав и формирање Комисије за одбрану су дефинисани Правилником о изради завршног мастер рада на Академији.

2. Самосталан рад је рад студента на усвајању знања из обавезних и изборних предмета

студијског програма Примењена економија стечених на часовима активне наставе, семинарима и другим облицима непосредног рада са наставницима, као и припреме за успешан завршетак студијског програма. Самосталан рад је рад студента на обнављању и проучавању садржаја предмета студијског програма, писању семинарских и других радова, припреме за вежбе, колоквијуме, полагање испита, читању и проучавању уџбеника и друге литературе везане за предмет студијског програма или тему семинарског или другог рада, писању завршног рада и слично.

3. Добровољни рад студената у локалној заједници Академија/Одсек Ваљево организује ради примене стечених знања студената у практичним ситуацијама. Основни циљ добровољног рада је да се кроз остваривање појединих пројеката сагледа могућност примене знања студената, развијање спретности и умешности у раду, неговање правилног односа према раду и култури рада и занимања, развијање стваралачког односа, хуманости, опште људске солидарности, развијање способности за различита естетска доживљавања и слично. Пројекти остваривања добровољног рада односе се на активности везане за: Академију/Одсек Ваљево, хуманитарне акције и услужне и производне активности. Приликом планирања и утврђивања пројеката на којима ће студенти радити у оквиру добровољног рада узимају се у обзир и потребе и програми рада локалне самоуправе, привредних друштава и установа, хуманитарних организација. Пројекте добровољног рада доноси Наставно-стручно веће Академије, на предлог Наставно-стручног већа Одсека. Студенти се самостално опредељују за оне облике добровољног рада који највише одговарају њиховим склоностима, способностима и испољеним интересовањима. Добровољни рад вреднује се описном оценом: „истиче се“, „задовољава“ и „неактиван“. Подаци о добровољном раду уносе се у индекс студента.

Предиспитне обавезе су различите активности унапред дефинисане у оквиру сваког предмета које студенти морају испунити пре изласка на испит. Испуњеност предиспитних обавеза се проверава и потврђује у току наставе, а највећим делом у колоквијумској недељи. Предиспитне обавезе могу да буду: активно учешће у настави, колоквијуми, тестови, одбрана вежби, семинарски радови и друге активности предвиђене студијским програмом Примењена економија.

1. Активно учешће у настави као облик самосталног рада студента показује континуираност ангажовања студента у припреми за предавања и вежбе и активно учешће у тим облицима наставе. Активност студента се огледа у изради домаћих задатака, тестова после пређених области, активно учешће у настави кроз постављање питања, израду задатака, дискусије, изношење мишљења, анализу пређених области и сл. Активност студента се проверава и вреднује на активној настави од стране наставника и сарадника.

2. Колоквијум представља писмену проверу знања из дела предмета са, по правилу, сложенијим питањима и задацима. У зависности од предмета најчешће су предвиђени један или два колоквијума. Резултати колоквијума се анализирају на консултацијама или вежбама.

3. Тест је писмена провера знања из дела садржаја предмета, са, по правилу, већим бројем питања која захтевају краће писмене одговоре или вишеструко понуђене одговоре. Резултати тестова се анализирају на консултацијама или вежбама.

4. Одбрана вежби је практично решавање задатака коришћењем рачунара или других предметом предвиђених активности.

5. Семинарски рад је текстуални документ који садржи и графичке елементе, са темом из садржаја предмета. Студент или група студената самостално ради семинарски рад и предаје га у одштампаном облику и електронској форми. У току израде семинарског рада студент се

консултује са наставником и сарадником на вежбама и консултацијама.

Испит је део наставног процеса на коме се проверава да ли су остварени исходи који су предвиђени и описани у Књизи предмета. Испитна питања и задаци морају бити из садржаја предмета оствареног у предвиђеним облицима наставе. Обим и сложеност испитних питања и задатака морају бити усаглашени са временом трајања испита. Испити се полажу из свих предмета које је студент уписао и који носе ЕСПБ бодове, а према градиву утврђеном наставним програмом, осим стручне праксе. Наставник током активне наставе упознаје студенте са начином полагања и припрема их за полагање испита упућивањем на примере испитних питања и задатака какви се могу појавити на испиту и евентуалним организовањем пробних испита или делова испита током вежби. Студент полаже завршни део испита по окончању наставе из тог предмета, односно по испуњавању предиспитних обавеза у испитним роковима утврђеним Статутом Академије. Испит је јединствен и полаже у складу са наставним планом и програмом и условима акредитације. Правилником о студијама и студијским програмом ближе су уређени начин полагања испита и оцењивање на испиту за сваки предмет.

6.2. Оцењивање студената

Успешност студента у савлађивању сваког предмета на студијском програму мастер струковних студија Примењена економија континуирано се прати током наставе у семестру и изражава се поенима. Испуњавањем предиспитних обавеза и полагањем испита студент може остварити највише 100 поена.

У формирању коначне оцене о успешности студента у савлађивању предмета предиспитне обавезе учествују са најмање 30, а највише 70 поена. На већини предмета однос предиспитних и испитних обавеза је 70:30 и 60:40. Студент је обавезан да на свакој предиспитној обавези и испиту оствари минималан број поена. Вредновање предиспитних обавеза у поенима, укључујући и поменути минимални број поена, дефинисано је за сваки предмет. Остварене предиспитне обавезе представљају положене делове испита и важе једну академску годину.

Укупан остварени број поена преводи се у коначну оцену која показује успешност савладаности предмета, која може бити од 5 (није положио) до 10 (одличан).

Начин превођења укупног броја поена у оцену приказан је у наредној табели:

Коначна оцена мин. 51 - макс. 100 поена	
Поени	оцена
до 50	5 (није положио)
51-60	6 (довољан)
61-70	7 (добар)
71-80	8 (врло добар)
81-90	9 (одличан)
91-100	10 (одличан - изузетан)

Коначна оцена из неког предмета се уноси у Записник о полагању испита и уписује се у индекс. Оцена 5 (недовољан) је непрелазна и не уписује се у индекс и матичну књигу, а уписује се у Записник о полагању испита.

7. Бодовна вредност сваког предмета исказана у складу са Европским системом преноса бодова (ЕСПБ)

Бодовна вредност сваког предмета исказана у складу са Европским системом преноса бодова (ЕСПБ) дата је у Књизи предмета. Једном ЕСПБ боду одговара 25 до 30 сати рада просечног студента.

8. Бодовна вредност завршног рада

Завршни рад на мастер струковним студијама реализује се кроз предмет Завршни мастер рад. Бодовна вредност Мастер рада исказана у складу са Европским системом преноса бодова (ЕСПБ) и износи 11 ЕСПБ бодова. Детаљнији опис завршног рада дат је у Спецификацији овог предмета (Прилог 5.1. Књига предмета). Једном ЕСПБ боду одговара 25-30 сати рада просечног студента.

9. Предуслови за упис појединих предмета

Не постоје посебни предуслови за упис појединих предмета, изузев за Завршни мастер рад за који је услов реализован Примењени истраживачки рад.

10. Начин избора предмета са других студијских програма

Студијским програмом није предвиђен одабир предмета са других студијских програма.

11. Услови за прелазак са других студијских програма

У току трајања студија студент може прелазити са једног студијског програма на други, као и са једног модула на други у оквиру истог студијског програма. Решење којим се одобрава Захтев за промену студијског програма доноси председник Академије. Уколико је студент из става 1. овог члана већ положио неке испите, могу му се признати бодови и положени испити за оне предмете који постоје и на новоуписаном студијском програму / модулу или ако постоји упоредиви предмет, о чему одлучује Веће Катедри којима је делегиран студијски програм.